

Slovenski dom

Štev. 87

V Ljubljani, v soboto, 18. aprila 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujege
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 685

Pomorski uspeh na Sredozemskem morju

Uradno vojno poročilo št. 685. pravi: Na čirénajskem bojišču nič važnega. Nemška lovska letala so v bitki sestrelila eno letalo.

Napad, ki ga je skušal izvesti sovražnik na nek manjši otok južno od Krete, je izpodeltel. Neka naša torpedovka je pod poveljstvom korvetnega kapitana Evgenija Henkeja v srednjem delu Sredozemskega morja potopila angleško podmornico.

Odhod poveljnika madžarske vojske iz Rima

Rim, 18. aprila. s. Načelnik madžarskega generalnega štaba Szombathely je enoči odpotoval iz Rima. Vzvišenega zastopnika prijateljske države so na oštirski postaji pozdravili načelnik italijanskega generalnega štaba grof Cavallero, podtajniki v vojaških ministrih, načelnik stana milice ter zastopnik zunanega ministrija. Navzoči so bili tudi: madžarska poslanika pri italijanskem dvoru in pri Vatikanu, načelnik nemškega vojaškega odposlanca.

Nemško vojno poročilo o nastopih v Rusiji

Hitlerjev glavni stan, 18. aprila. AS: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča je sovražnik izvedel z znatnimi silami napad na neko postojanko. Napad je bil odbit. Tudi ostali sovražnikovi krajevni poskusi na severnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča so bili brezuspešni.

Pri poletih nemških letal nad nasprotnikovo zaledje in njegova letališča so bile sovražniku povzročene velike izgube v letalih in vozilih. Na polotoku Kerču so bile uspešno bombardirane pristaniške naprave.

Včeraj so nemška lovska letala sestrelila nad Rokavskim prelivom ter nad južno angleško obalo 11 angleških letal.

Nemške letalske skupine so zadnjo noč napadle naprave in skladišča v Southamptonu, kjer je bilo opaziti eksplozije in požare.

Berlin, 18. aprila. s. Včerajšnji večerni listi so objavili poročilo iz vojaških krogov, po katerem se je neki nemški oddelek na severnem odseku vzhodnega bojišča bojeval več tednov, da bi se polastil kraja, ki so ga boljševiki silno utrdili, in zavzel še okoliški gozd.

Najhujši boj se je vnel v gozdu, kjer so se nemški vojniki metali po mlakužah in blatu, ki jim je segalo do pasu. Navzlic tem težavam se je nemškemu odseku posrečilo, da je zlomil sovjetski odpor.

Hkrati se je na nekem sosednem kraju oddelek izbranih nemških napadalcev ob podpori oklepnih vozil vztrajno boril po poplavljenem ozemlju ter se polastil važne postojanke, medtem pa je tretji oddelek, ki je bil med njima, uničeval sovjetsko topništvo.

Obsodbe nad škodljivci nemške ljudske skupnosti

Berlin, 18. aprila. s. Včeraj zjutraj je bila izvršena smrtna obsodba nad nekim mladim poštarjem, ki ga je bilo posebno sodišče v Berlinu obsodilo na smrt, ker je izmikal pisemske pošiljke, namenjene vojakom na bojišču. Ista usoda je doletela še dva Nemca, ki sta bila pred nekaj dnevi zaradi volunturnosti tudi obsojena na smrt. Dalje je isto sodišče obsodilo dva berlinska mesarja, ki sta dobavljala meso, surovo maslo, jajca in sir neki judinji, lastnici gostišča, po izredno visokih cenah, na deset let prisilnega dela, poleg tega pa prvega še na denarno globo 50.000, drugega pa na 20.000 nemških mark. Zaradi kršitve strogih določil, ki so jih izdali proti raznim verižnikom in spekulantom z živili, so bili obsojeni, ker so se pregrešili nad nemško skupnostjo, še drugi,

tako neki trgovci z mešanim blagom, neki drogeristi in nek krojači, in sicer prvi na 5, drugi na 4 in tretji na 3 leta prisilnega dela. Obsodjeni so bili, da so na prepovedan način zamenjevali kavo za meso, mlo za drugo trgovsko blago, blago za obleke pa za živila.

Posebno sodišče v Koblenzu pa je obsodilo na smrt vršilca dolžnosti župana iz Mayshossa, ki je zlorabljal svoj položaj ter nakopičil velike zaloge raznih živil ter na prepovedan način kupčeval z oblačilnimi nakaznicami. Neka ženska, ki mu je pri tem poslu pomagala, je bila obsojena na 15 let prisilnega dela, neka druga pa na sedem let iste kazni. Sodišče je končno obsodilo še številne kupovalce omenjenega blaga, ki so ga na ta način odtegnili skupnosti, na več let ječe.

Ameriške izjave o usodnih 200 prihodnjih dneh

Rim, 18. aprila. s. General Sommerwell, načelnik oddelka za vojaške potrebe v ameriškem vojnem ministriju je v nekem svojem govoru dejal, da bo prihodnjih 200 dni za vse združene ameriške države in za zavezniško vojskovanje življenjskega pomena. Če v tem časovnem razdobju ne bo dosežena največja ameriška vojna proizvodnja, je priporočil general Sommerwell — lahko računamo z gotovo propastjo. (Radio Stefani.)

Zakaj je nastal požar na »Normandie«

Buenos Aires, 17. aprila. AS. Posebna komisija članov reprezentančne zbornice Združenih držav, ki je imela nalogo ugotoviti, zakaj je nastal požar na parniku »Normandie«, je izdala po dveh mesečnih delu obširno poročilo, ki vsebuje zelo ostro kritiko zoper način, kako so skrbeli za varnost ladje. Odgovorne oblasti so posvečale ladji premajhno pozornost ter nezadostno nadzorstvo. Ladja bi morala odpluti 14. februarja, to je pet dni po izbruhu požara, ki jo je poškodoval. Poročilo nadaljuje, da je požar povzročila vsekarot iskra, čeprav ne izključuje možnosti morebitne namerne poškodbe ali sabotaže, za kar pa ni bilo najti nikakih dokazov. Zato bo še najverjetnejši sklep, da je povzročil požar preveliko zanemarjanje in pa premajhno nadzorstvo.

Japonska vojna delavnost na Filipinih

Izkrcaje na otoku Panayu. Prodiranje v notranjost otoka Luzona. Obstreljevanje trdnjav na Corregidorju

Tokio, 18. aprila. s. Japonski oddelki, ki so se izkrcali na filipinskem otoku Panayu, so se polastili kraja Iloilo, važnega vojaškega središča na južnem delu otoka, ko so spravili iz boja ostanke ameriških oddelkov. Japonci so zasedli tudi Capiz, drugo precej pomembno vojaško središče na severnem koncu tega otoka.

Sanghaj, 18. aprila. s. Novice s Filipinov pravijo, da so japonski oddelki zavzeli kraj Zamboales, ki leži na glavnem filipinskem otoku Luzonu. Kraj je važno središče pridobivanja manganove

rude. Rudniki so ostali nedotaknjeni. Japonci so tam dobili tudi znatne količine te rude.

Tokio, 18. aprila. s. Japonska bomba letala so v strmoglavem poletu napadla ostanke filipinskih in ameriških oddelkov, ki se upirajo Japoncem severno od glavnega mesta na otoku Zebuju. Japonska letala so Amerikance prisilila, da so se umaknili na bližnje hribe.

Rim, 18. aprila. s. Uradno poročilo ameriškega vojnega ministrija pravi, da znaša število ameriških ujetnikov, ki so jih Japonci dobili v roke na polotoku Batangu, kakih 35.000 mož. Japonci so vrh tega zajeli veliko tisoč vojakov, ki so pripadali nebojujočim se pomožnim skupinam. Med ujetniki je 16 ameriških generalov. Čeprav manjkajo podrobna poročila, se zdi, da so izgube v mrtvih in ranjenih bile zelo hude, zlasti v zadnjih dneh bojev.

Poročilo navaja seznam generalov, o katerih ni novic in o katerih menijo, da so ujeti.

Tokio, 18. aprila. s. Z bojišča na Filipinih poročajo, da so ameriški topničarji iz trdnjave na otoku Corregidorju na slepo odgovarjali silovitim napadom japonskih topov ter povzročili hude izgube med ameriški ujetniki.

Tokio, 18. aprila. s. Dopisnik lista »Yomiuri«, ki spremlja japonske oddelke v Birmi, piše, da so umikajoče se kitajske čete uničile vse napra-

Nemci so dozdaj uničili 20.476 ruskih letal

Berlin, 18. aprila. s. Kakor je nemški poročevalec urad zvedel iz vojaških virov, so Sovjeti od začetka vojne v Rusiji po zaslugi nemškega letalstva izgubili veega skupaj 20.476 letal.

Obisk bolgarskih poslancev na Madžarskem

Budimpešta, 18. aprila. s. Poročajo, da bo v kratkem dopotovalo v Budimpešto zastopstvo bolgarskih poslancev pod vodstvom predsednika zbornice. Bolgarskim poslancem, ki bodo obiskali Madžarsko, pripravljajo prirčen sprejem. V okviru vedno prirčnejših odnosov med obema državama, bodo v prihajajočem letu izmenjevali tudi skupine študentov.

Japonske gospodarske potrebe in načrti za njihovo zadovoljitev

Tokio, 18. aprila. s. Ravnatelj japonskega kmetijskega ministrija je povedal, da ima japonska naslednji desetletni gospodarski načrt za veliko Azijo: Japonska sama bo morala povečati svojo pridelavo riža od 1.636.000 ton na 1.454.000 ton, svoj pridelek riža in ječmena od 1.630.000 na 3.450.000 ton. Pšenice bo morala pridelati 1.000.000 ton, sladkega krompirja 4 milijone ton, navadnega krompirja pa 2.000.000 ton. Zaradi tega bodo morali izboljšati zemljo s tem, da bodo pridobivali še več umetnih gnojil. Potrebo sladkorja na Japonskem, v Koreji, na Kitajskem in Mandžuriji mislijo kriti z uvozom iz Jave in južnih krajev. Za prehrano Koreje in severne Kitajske bodo skušali pomnožiti pridelavo soje v Mandžuriji ter prosa in riža na Kitajskem. Vse sile bo treba napeti za povečanje pridelave bombaža, zakaj tam bo težko pričakovati večjih uspehov. Japonska bo odsej za svojo potrebo imela prednost pri uvozu riža in drugih živil iz francoske Indokine, iz Siama, Birme in drugod. Treba je pričakovati, da bo potek vojne začasnó ustavil pridelavo riža v Birmi in Siamu tudi zaradi zmanjšanega dovoza umetnih gnojil iz Evrope.

Uspehi narodnosocialistične socialne pomoči

Berlin, 18. aprila. s. Dr. Göbbels je včeraj posebej sprejel voditelje »NSV«, ustanove za socialno pomoč nacionalnih socialistov, ki obhajajo danes desetletnico ustanovitve, in jim navdušeno govoril.

Minister je med drugim dejal, da je ta ustanova najbolj izraz socialne povezanosti, ki ga je v svetovni zgodovini kak narod kdaj izpričal. Nobena organizacija, je dejal, še ni uživala tolikšne priljubljenosti in takšne zanesljivosti v narodnosocialističnem gibanju kakor ravno »NSV«. Ob zaključku je minister rekel, da je »NSV« z različnim delom izdatno dokazal, kakšen je pravi duh, s katerim se narodnosocializem približuje narodu. Samo delo za zimsko pomoč je od jeseni l. 1933 pa do danes vrglo več kot 5000 milijonov mark, torej na primer za tisoč milijonov več kakor je morala Francija plačati kot vojno odškodnino po vojni l. 1870-71.

V Oski na Japonskem sta na postaji podzemne železnice trčila dva vlaka in je bilo po dosedanjih podatkih kakih 150 ljudi ubitih in ranjenih.

Vrhovni poveljnik francoskih oboroženih sil v Severni Afriki, general Juin, je odpotoval iz Alžira v Maroko, da pregleda tamkajšnje francoske posadke.

Francoski poslanik v Washingtonu, Hays, je izjavil, da zaradi ameriške spomenice, ki naj bi predstavljala odgovor na protest francoske vlade zaradi priznanja gaulistične uprave v Francoski ekvatorialni Afriki, ne bo izročil nobenega uradnega odgovora. Pač pa bo ostalo ustno francosko sporočilo v istem okviru kakor je bil sestavljen uradni protest francoske vlade zaradi tega dogodka.

V Ankari so se včeraj nadaljevale razprave proti obdolženem, ki so poskušali stentat na nemškega poslanika von Papena

ve v birmanskem mestu Peguju, ki so ga morale izprazniti. Ko so Japonci prišli v mesto, so našli več docela požganih avtomobilov, ki so pripadali V. kitajski armadi. Docela so uničena tudi vsa riževa polja.

Rim, 18. aprila. s. Angleško vrhovno poveljstvo v Birmi poroča, da so se angleški oddelki zaradi pritiska Japoncev na desnem krilu umaknili severno od mesta Maguja.

Sanghaj, 17. aprila. AS: Zadnja poročila s Filipinov pravijo, da je japonsko topništvo včeraj naperilo svoja žrela predvsem na južne utrbe otoka Corregidor. Otok so istočasno bombardirala letala, vojne ladje in suhozemsko topništvo. Ameriški topovi na otoku so morali obmolkniti. Ves otok je bil zavrt v črne oblake dima. Pričakuje se, da bo v kratkem padla ta zadnja ameriška postojanka na Filipinih.

Stockholm, 17. aprila. AS: Kakor poroča londonski dopisnik lista »Allehand«, je postalo po padcu Singapurja skrajno važno vprašanje obrambe Avstralije, ker se je zelo povečala verjetnost, da jo bodo skušali Japonci napasti. Sedanjí razvoj dogodkov je zelo vznemiril avstralsko prebivalstvo zlasti zato, ker se čuti ogroženo in ker ne verjame več, da bi dogodki v Indiji ter na drugih bojiščih pritegnili nase vse japonske sile tako, da bi Avstralija še ne prišla na vrsto. Na avstralski strani računajo z japonskim napadom iz ene izmed naslednjih točk: severozahodna Avstralija, Darwin, Carpentarijski zaliv, Moresby in Nova Kaledonija. V Avstraliji so zato zopet izživele mrzlične obrambne priprave na najbolj izpostavljene točke, toda vojaške oblasti prav nič ne prikrivajo velikanskih težav pri obrambi tako dolge obale.

Rim, 17. aprila. AS. Angleška admiraliteta priznava, da je nasprotno letalstvo potopilo angleško topničarko »Indust«. Imela je 1190 ton, posadka pa je štela 100 mož. Spadala je v indijsko mornarico ter je razvijala hitrost 26 vozlov na uro. Zgrajena je bila leta 1934

Vesti 18. aprila

Včeraj popoldne je dopotoval v Rim romunski državni podtajnik za propagando, profesor Dravcu.

V Dresdenu se je včeraj začel veliki zbor nemške vseučiliške mladine. Po dovoljenju vrhovnega poveljstva se udeležujejo zborovanja tudi študentje protosvolji z ruskega bojišča. Na zborovanje so prišla tudi zastopstva 16 drugih evropskih držav.

Jeruzalemski veliki mufti in bivši iraški ministarski predsednik sta si včeraj ogledala neko važno tovarno za vojne potrebščine v Milanu.

V Grčiji so odpravili dosedanje ministristvo za javno varnost ter njegove poele priključili notranjemu ministristvu.

Ameriški senator Dommey je dal vladi zakonski predlog o zasegi vseh zasebnih avtomobilov.

V Soliju je prispelo italijansko odposlanstvo, ki bo prisostvovalo 22. aprila začetku velike razstave o italijanski bonifikaciji ter notranji kolonizaciji.

Iz Galicije gre tedensko v Nemčijo 7 do 8 tisoč delavcev. Od julija 1941 dalje je bilo poslanih v Nemčijo okoli 15.000 kovinarskih strokovnih delavcev in 17.000 rudarjev, zlasti Ukrajincev. Računajo, da dela v Nemčiji, v številni vojne ujetnike, okoli 1.100.000 ljudi iz Poljske in iz Ukrajine.

Sir Stafford Cripps je imel včeraj triurni posvet s predsednikom egiptске vlade Nahasom pašo. Po sestanku je dejal časnikarjem, da je v London došel izbrano poročilo o svojem delu v Indiji in da bo lahko nekoč govoril tudi pred angleško zbornico.

S Hrvaškega

Zaključne slavnosti, ki so bile v Zagrebu ob prvi obletnici obstoja Neodvisne Države Hrvatske, so bile izpolnjene z upostavitvijo rednega prometa cestne električne železnice iz središča Zagreba v novo delavsko naselje očeta domovine dr. Ante Starčevića, v Dubravo, z otvoritvijo največje in najmodernejše bolnišnice na Hrvaškem, na Rebru, in z veliko športno manifestacijo. Pri vseh slavnostih je sodeloval tudi sam Poglavnik, ki je osebno vozil prvi tramvajski voz iz Zagreba v Dubravo ter je nato v tem novem delavskem naselju izročil delavcem Ivanu Slatu in Ljudevitu Jurkoviću vsakemu v stalno lastništvo po eno novo sežidano hišo. Ostali delavci se bodo vselili v nove, moderne hišice z vrtni kot najemniki. Delavca, ki sta dobila od Poglavnika v dar novo postavljene hiši, imata veliki družini. Prvi je oče 21 otrok, od katerih jih živi 15, drugi pa ima deset otrok. Poglavnik je obema delavcema izročil ključke od novih hiš ter je nato z njima odšel v sami hiši, kjer si je ogledal vse prostore. Iz Dubrave se je Poglavnik odpeljal na Rebro, kjer so ga že pričakovali razni dostojanstveniki z zagrebskim nadškofom na čelu, ki je blagoslovil novo zidano bolnišnico (Zakladna bolnišnica), ki je po velikosti in modernosti ureditvi peta bolnišnica v Evropi. V imenu odbora, ki je s pomočjo hrvaške državne uprave in glavnih dobrotnikov in vzdrževalcev bolnišnice (zagrebske nadškofije, zagrebskega kapitlja, zagrebske občine in bivše velike županije) postavil to novo zdravstveno ustanovo, je Poglavnika pozdravil predsednik tega odbora kanonik dr. Lovro Radičević. Poglavnik se je za pozdravo toplo zahvalil ter si je nato z vsem spremstvom ogledal vse bolniške prostore. Od tu se je odpeljal na Radičev trg, kjer je bil pred njim mimobod članstva vseh športnih ustanov.

Važne spremembe v francoski politiki

Admiralu Darlanu je zaupano vrhovno poveljstvo francoske vojske, mornarice in letalstva

Vichy, 18. aprila. s. Uradno sporočilo, izdano ob koncu seje francoske vlade, pravi:

Ministri, državni podtajniki, so se v petek 17. aprila pod predsedstvom maršala Petaina, državnega poglavarja, eseli v paviljonu Sévigné Admiral Darlan, podpredsednik vlade, je državnemu poglavarju vrnil listine ministristev, za katere je bil odgovoren. Admiral Darlan, določen za naslednika državnemu poglavarju, je na zahtevo maršala Petaina sprejel nalogo, da bo pod neposrednim maršalovim vodstvom opravljal poše vrhovnega poveljnika vojske, mornarice in letalstva. Vsi ministri in državni podtajniki so tudi dali svoja mesta na razpolago državnemu poglavarju. Maršal Petain se je admiralu Darlanu, ministrom in državnim podtajnikom zahvalil za sodelovanje, s katerim so mu tako vdano pomagali v hudih okoliščinah, ki jih preživlja država.

Vichy, 18. aprila. Dopisnik DNB-ja poroča, da je včeraj dopotoval v Vichy bivši predsednik francoske vlade Laval. Takoj po prihodu sta ga sprejela maršal Petain in admiral Darlan

Zvezni Tajnik predsedoval konsultih za pomoč bojevnikom

Ljubljana, 17. aprila.

Zvezni Tajnik je dne 14. aprila predsedoval pokrajinski konsultih za pomoč bojevnikom. Nazivši so bili Zvezni Podtajnik, zaupnica za ženske fašiste in podpolkovnik Lupini, zaslopnik vojaškega poveljstva.

Zvezni Tajnik je kratko obravnaval delo in pristojnosti konsultih, ki imajo važen cilj vzporediti materialno in moralno pomoč vojakom, katerim se hoče stranka z vso skrbjo približati, ob vsakem trenutku in na vsakem kraju.

Cesta proti Dolenjski v Ljubljani Predlog za novo ureditev

Ljubljana, 16. aprila.

Cesta proti Dolenjski je v Ljubljani v primeri z drugimi glavnimi izhodnimi žilami v najslabšem stanju. Sedanja cesta preko Starega trga in Florjanske ulice zaradi svoje ožine ne more služiti večjemu prometu. Tudi ovinek preko Aškerčeve, Čojzove ceste, Sv. Jakoba trga in Rožne ulice ni primeren, ker poteka skozi cestno ožino v Florjanski ulici pred nekdanjo Samassovo zvonarno. V doglednem času najbrž vseh starih hiš na Mestnem in Starem trgu ter v Florjanski ulici ne bo mogoče podreti. Zato bi bilo najbolje izbrati za izhodno cesto proti Dolenjski drugo cesto, ki bi se dala urediti z veliko manjšimi stroški. Predvsem pa bi ta cesta prinesla tudi ureditev in poživitev Napoleonovega trga, Čojzove ceste, šentjakobskega okraja in zlasti šentjakobskega trga ter Prul, kar bi bilo predvsem v korist tamšnjim prebivalcem, zlasti pa trgovcem in lastnikom hiš in zemljišč. Nova cesta bi zblizala jugovzhodni del mesta z mestnim središčem, s pošto in Ajdovščino.

Nova cestna zveza bi se pričela z odcepom od državne ceste proti Vrhniki na ovinku Gradisca in Ceste 29. oktobra ter bi potekala ali preko Napoleonovega trga in začetka Emonske ceste ali pa preko začetka Gorupove ulice in po Aškerčevi cesti. Nadalje bi tekla po Čojzovi cesti, ki je že urejena, in čez šentjakobski most. Pri Trubarjevi ulici med pošto in direktorijo in Ljubljano bi se cesta nadaljevala skoraj po Grudnovem nabrežju. Tu bi bilo treba izvršiti največ sprememb. Nova cesta bi morala teči zaradi širine, ki je potrebna za državno cesto in zaradi čim krajše zveze, tam, kjer so sedaj nizke, večinoma pritišne stare hišice, potem pa nekaj plovov in rtov. Nadaljevala bi se po Prulah, kjer bi se ji zaradi potrebne širine morali umakniti samo kostanji na levi strani, gledano od smeri iz mestnega središča. Na koncu Prul bi bil potreben nov most čez Gruberjev prekop. Dalje bi nova cesta presekala Lžanske ceste in bi v lahni vzpetini in železniškem podvozu dosegla pri Želenem hribu že obstoječo Dolenjsko cesto. Na ta način bi zelo skrajšala zvezo z Rakovnikom in Lžansko cesto.

V bodočnosti bi tej poti sledil tudi tramvaj ali trolleybus, nakar bi se sedanja proga od magistrata preko Starega trga in Florjanske ulice opustila. Taka nova proga cestne železnice bi namreč samo pridobila nova področja, ki sedaj niso neposredne zveze s tramvajem (Napoleonov trg, Emonska cesta, Krakovo, Brež, Opekarska cesta) in tudi za prebivalce Lžanske ceste bi bila pot do tramvaja precej skrajšana. Z opustitvijo sedanje proge, ko bi bila nova že zgrajena, ne bi nobeno mestno področje izgubilo zveze s tramvajem, samo prebivalci Florjanske in Karlovske ceste bi morali hoditi do tramvaja dve, tri minute dalj. Mestni trg pa ima tramvaj itak pri magistratu na ovinku Stritarjeve ulice in Pred škofijo.

Prebivalci šentjakobskega okraja, Prul, Rakovnika, Dolenjske in Lžanske ceste prosijo mestne arhitekte, da pomislijo na to cestno zvezo, ki bi bila v korist vseh Ljubljani in prometu z Dolenjsko. — V imenu prebivalstva N. H.

Malo dežja smo dobili

Vreme se je že nekaj dni kisalo. Nebo je bilo oblačno in sonce je le od časa do časa prikukalo izza oblakov. Pričakovali smo dežja, ki ga pa kar ni hotelo biti. Preveč hladno je bilo. Pihal je močan severovzhodnik, ki je nosil prah po mestnih ulicah, da je bilo veselo. Prah je postal že tako nadležen, da se je mestna uprava odločila in poslala svoje škroplilne avtomobile na mestne ulice. Kljub izdatnemu škropljenju pa to le ni dosti zalagalo, saj so se ceste sprito vetra kaj hitro posušile. Včerajšnji dan pa je po dežju »kar dišalo«, kakor so pravili ljudje. In čez noč na današnji dan smo ga res dobili. Sicer ga ni bilo kaj sila, vendar pa toliko, da je ulice in ceste počisto zmocili, zemlja pa je tudi dobila svoj del. Ozračje je še kar naprej tako hladno kakor zadnje dni in človek skoraj ne bi verjel, da je že pomlad v deželi. Samo zelena trava in drevesno brsteje nas sedaj že opominja, da bo kmalu topleje.

Dne 16. t. m. je ob enajstih župnik frančiškanske cerkve blagoslovil sedež fašistične zveze bojevnikov.

Zvezni Tajnik je podelil župniku 500 lir za reževe v župniji.

Ob 10.30 bo dne 23. aprila Zvezni Tajnik podal navodila nadzornikom zone, političnim tajnikom in poveljnikom središč P. N. F. v Pokrajini.

V treh vrstah...

Po celi koroški pokrajini je bilo do zdaj zgrajenih kar 39 silosov, kar jasno priča, kako veliko skrb posvečajo oblasti alpskim deželam. Hrana iz silosov je namreč zelo učinkovita in živali, ki se hranijo s to hrano, dajejo veliko mleka.

Kakor je odločil šef civilne uprave na Spodnjem Štajerskem, bodo morale biti do nadaljnjega zaprte ob četrtih popoldne vse trgovine z mešanim blagom, vse trgovine z živili in pa drogerije.

Na prvo obletnico priključitve spodnjaštajerskih krajev Nemčiji je bila lepa slovesnost tudi v prijaznem Kamniku. Na zgodovinskem hribočku Malem gradu se je zbrala velika množica, kateri je govoril okrožni vodja Pilz. Govornik je počastil tudi spomin tistih nemških vojakov, ki so padli v tej vojni.

Koroški gauleiter je bil te dni na posetu na Gorenjskem. Prišel je predvsem zaradi tega, da si ogleda celo vrsto obratov in posestev deželne samouprave. Med drugim si je ogledal učni tečaj Hitlerjeve mladine v Planici, novi sodniški stolp pri svetovnoznani planiški skalnici za smuče poletne, golfovo igrišče nedaleč od Bleda, v Bohinjski Bistrici pa veliko in moderno ribogojnico.

Včeraj teden je deželni svetnik povabil na sestanek 12 v kamniškem okrožju bivajočih optantov in jim izročil kot prvim državljanske listine državnega ministra za notranje zadeve. S tem so postali polnopravni člani velikega nemškega rajha.

Po naredbi šefa civilne uprave za Spodnjo Štajersko morajo vsi člani štajerske Domovinske zveze nositi članske znake. Kdor pa ni član, pa bi kljub temu nosil znak, bo najstrožje kaznovan.

Zadnja javna zbirka za zimsko pomoč na Spod. Štajerskem je dala 256 tisoč mark. Največ so nabrali v Mariboru, 75 tisoč, potem je takoj Celje s 70 tisočaki. Tudi Trbovlje so ob tej priliki prispevale 16.000.

V Rimskih Toplicah je Helena Škorjančeva praznovala stoti rojstni dan. Ob tej priliki je bila prirejena skromna, pa tem bolj prišrna slovesnost. K slavnosti je prišlo zelo veliko ljudi, mladina je prepevala in deklamirala. Jubilatka je še pri krepkem zdravju in vsak dan opravlja vsakdanja dela. Tudi pri poljskih delih jo je mogoče videti. Zelo rada bere, vendar pa pri tem še vedno ne potrebuje naočnikov.

Senat graškega državnega sodišča je te dni obsodil nekega Zvana na 12 let ječe, ker je v novembru lanskega leta okradel številne izletniške hišice v okolici Grada. Plen je zapravil v lahkotnih deklinacijah. Bil je že 10 krat predkaznovan. Tokrat je sicer državni pravdnik zahteval zanj celo smrtno kazen, vendar so mu zaenkrat še prizanesli. Dobil je pa kakor rečeno 12 let.

Pretekli teden se je že pripeljalo na kmečko delo na Koroško večje število spodnjaštajerskih deklet in deklet iz Nižnjega Avstrijskega. Dekleta so si na poti skozi Gradec ogledala mesto, potem pa so nekatera odšla na Koroško, druga pa na kmečko delo v spodnjaštajerske kraje, zlasti pa v mariborsko in celjsko okrožje.

O golniški bolnišnici je priobčil zadnji gorenjski tehnik daljše zgodovinsko poročilo.

Šef civilne uprave na Gorenjskem je odločil, da se morajo vsi tisti, ki so dopolnili 15. leto starosti, in ki imajo svoje stanovanje ali svoje bivališče na Gorenjskem, na uradno zahtevo in ob vsakem času legitimirati z osebno izkaznico. Kdor te osebne izkaznice ne bo imel, bo strogo kaznovan.

Narodnosocialistična stranka je imela tudi na Golniku te dni prvo svoje zborovanje. Govoril je okrožni vodja Kuss iz Kranja. Gorenjski tehnik pravi, da se je zborovanja udeležilo še čez 700 ljudi.

Pri Sv. Križu nad Kranjem so imeli koncert za zimsko pomoč in prvo zborovanje narodnosocialistične stranke.

Lastnike slik Matije Jame, ki so nastale pred letom 1914, prosti Narodna galerija, da ji te javijo pisмено, osebno ali po telefonu na št. 4380. Narodna galerija bi potrebovala slike in podatke za umetniškovo retrospektivno razstavo, ki bo v nedeljo, 26. aprila t. l. v Jakopičevem paviljonu.

Novice iz Oržave

Piemontska knežinja v Bariju. Soproga prestolonaslednika, piemontska knežinja, je zadnje tedne obiskala veliko število vojaških bolnišnic in kot pokroviteljica italijanskega Rdečega križa prinašala ranjenecem darila in tolažila. Pred dnevi je obiskala bolnike v Bariju. Tam so jo sprejeli poveljnik armadnega zbora in predstavniki vseh oblasti. Knežinja si je ogledala bolniško ladjo »Gradisca«, ki je iz Smirne pripeljala v domovino več sto ranjencev in invalidov, katere so tam zamenjali za enako število bolnih angleških ujetnikov.

Duce naklonil podporo materi padlega fašista. V Vipacju je bil elovesen pogreb mladega fašista Balda Laurentija, katerega so zahrbtno ubili neki neznani zločinci eredi preteklega tedna. Pri tem napadu je bil ranjen tudi Laurentijev oče. Zvezni tajnik je smrt mladega fašista javil takoj Duceju, ki je materi Laurentija naklonil posebno podporo, zraven pa naročil zveznemu tajniku, naj v njegovem imenu izreče materi sožalje in se udeleži pogreba.

Dober plen rimske železniške milice. Strogo nadzorstvo, ki ga železniška milica izvaja na postajah, je v soboto imelo v Rimu velik uspeh. Miličniki so pregrnili okrog 70 zabojev in zaplenili 20.000 jajc, 100 kilogramov olja in okrog 100 kilogramov sira in slama. 38 oseb so naznanili sodišču zaradi tihotapljenja z blagom, čigar poraba je omejena in je prepovedano svobodno trgovanje z njim.

Prijet jud, ki se je izdal za odvetnika. Na Lidu pri Benetkah so varnostni organi zasledili nekega juda, po imenu Petra Liebman, ki se je bavil z raznimi tajstvenimi posli. Izdal se je tudi za odvetnika in prevzel od ljudi razna posredovanja, seveda za masten honorar. Tako se je k njemu zatekla tudi neka vdova po mornariškem častniku in ga naprosila, naj bi posredoval za čim hitrejšo ureditev njene pokojnine. Vdova mu je za delo dala veliko vsoto denarja. Po dolgih mesecih je uvidela, da od svojega »odvetnika« nima nobene koristi. Ovdarila ga je, policija pa ga je potem iztaknila na Lidu. Dognala je tudi, da je Liebman doma iz Triesteja in je od tam odnesel pete, ker so ga za podobne pregrehe že obsodili na poldrugo leto ječe. Sedaj mu bodo odmerili zasluženno kazen.

Veliko lesno skladišče pogorelo. Zraven Bolzana je nastal ogenj v velikem lesnem skladišču trgovca Salvottija. Zraven skladišča stavbnega in kurilnega lesa so bile večje delavnice za popraviljanje avtomobilov in motorjev. Ogenj je nastal v delavnici, pa se je hitro razširil na vso neposredno okolico. Gasilci so morali varovati pred ognjem druge dele skladišča in prepustiti usodi les, ki je že gorel. Skoda po požaru je bila velika, cenijo jo na okrog pol milijona lir.

Akcijska za plovni prekop od Torina do Lago Maggiore. V Torinu deluje poseben odbor, ki se zavzema za ureditev plovnega prekopa od Torina do jezera Lago Maggiore, pozneje pa bi prekop podaljšali še do Pada in s tem ustvarili plovno zvezo prav do Jadranskega morja. Dva tamkajšnja inženirja sta naredila tudi vse potrebne načrte, ki jih je odbor sprejel in odobrila. Sedaj so akcijo znova poživili in se potegujejo za to, da bi tudi vlada dala svoj prisrčan in primerna podpora sredstva. Vloga je bila odposlana ministrstvu za promet in za javna dela. Za sedaj, ko vojna ne dovoljuje tako obsežnih del, bodo uredili vsa primarjalna dela, po vojni pa bi načrt tudi izpeljali.

Spet merice na trgu

Merice so se spet pojavile na živilskem trgu, čeprav danes vsaka branjevka in prodajalka prav dobro ve, da je prodajanje na merice najstrožje prepovedano. Tudi gospodinjje dobro vedo za to prepoved, vendar pa kupujejo na merice in tako plačujejo zelenjavo tudi po 100 odstotkov nad najvišjo dopustno ceno. Zato je pa tudi gospodinjnam prepovedano kupovanje na merice, saj je preprečevanje in dražanje blaga enako prepovedano, kot prodajanje nad najvišjimi cenami. Seveda pa prodajalke merice skrivajo pred tržnimi organi, ker vedo, da bi jim bile takoj zaplenjene in kupovalke, da je prodajanje na merice najstrožje prepovedano ter morajo zato vse prodajalke in prodajalci prodajati blago samo na tehtnico.

Sposobnostna preizkušnja.

Neka tvrdka je iskala knjigovodjo in zahtevala, naj prošile pristanejo na pisмено preizkušnjo. Prošile so pristali na to in se lotili vprašanih pisemne naloge. Med vprašanji je bilo tudi naslednje: »Koliko je oddaljena zemlja od sonca?« Odrežav knjigovodja je pisмено odgovoril: »Na žalost ne morem o tem ničesar točnega povedati. Mislim pa, da je sonce tako daleč, da ne bo moglo vplivati na vestno izvrševanje moje dolžnosti kot knjigovodja, če bom to mesto služajno dobil.«

»Dekle z biseri«

»Ovčar Marko«

»Ljudje, živali in bogovi«

so tri lepe knjige »Slovenčeve knjižnice«, ki jih kupite, dokler jih je še kaj!

Iz Cerknške doline poročajo...

Pomožni odbor, ki sedaj deluje pod vodstvom fašista g. Bernardinija, je v pisarni Centra di Assistenza in sprejema njegov predsednik stranke vsak dan med 10 in 11 dopoldne.

»Lastavji sneg se ponuja. Ze nekaj dni, čeprav so sončni, je ozračje spet močno ohlajeno. Ljudje, ki jih je zaradi pomladanskih del na polju vse polno, med delom hukajo v mrzle roke in si jih skušajo ogreti. Eni iščejo vzroka in opravila za tako mrzlo vreme, vsaj kar se tiče naše doline, zaradi snega, ki ga je v Javornikih še precej. Dokler ne bo izginil ta sneg, tudi prave toplotne ne bo.

Nič ni potem čudnega, da se je iz mraza v terek dopoldne izemil sneg, ki je pričel padati, pa kmalu spet nehal. Nato je spet malo zapihalo in ob eni je zavladal spet pravi zimski metež, združen z močnim in mrzlim vetrom. Toda le nekaj minut in spet je bilo dobro, le mraz je ostal in je še kar naprej. Ker so se začele že vračati lastavice, prve so se pri nas pojavile v petek, imenujejo aprilski sneg »lastavji sneg«, ki hitro pride, pa tudi hitro gre.

Važno opozorilo. Ker je iglasto drevje prošlo zimo zaradi hudega snega in mraza močno poškodovano, t. j. popokano, je nastala velika nevarnost, da se v gozdovih ne bi naselil lubadar. Zato se lastniki gozdov pozivajo, da drevje dobro pregledajo, izločijo kar je nevarnega, če pa se je lubadar že kje naselil, je treba drevje posekati in na sigurnem mostu zažgati. Škoda, ki jo lahko povzroči lubadar ob ljudski brezbriznosti in neposlušnosti, je lahko za naše gozdove, ki so že tako močno zredeni, pogubosna.

Ceste čistijo. Tako je prav! Ze velikokrat smo pisali o tem perečem vprašanju ali naj se ceste v trgu čistijo ali ne. Zdaj smo vendar doživeli to, da bodo ceste znašne in kanali občišeni. Prav pa bi bilo, da bi lopate in vile naredile pred cerknškim pokopališčem svoje prepotrebno delo. Kdor je dolžan skrbeti za red, naj zanj vsaj malo tudi poskrbi, pa naj bo kdor koli! Kar je pred pokopališčem — nam ni v čast!

S Hrvaškega

Tudi v Bolgariji so svečano proslavili hrvaško nezavisnost. Svečani službi božji je prisostvoval tudi bolgarski ministri predsednik dr. Filov in veliko število drugih bolgarskih odličnikov.

Ob priliki prve obletnice hrvaške neodvisnosti je bila v Zagrebu osnovana medicinska akademija, ki bo imela namen, da se hrvaški zdravniki čim bolj usposobijo za svoj poklic. Akademija bo samostojna ustanova, ki pa bo sodelovala s hrvaško vseučiliško medicinsko fakulteto. Akademija bo pod nadzorstvom ministrstva za narodno zdravje.

Zaradi podražitve kuriva in ostalega materiala je zagrebška mestna občina sklenila, da bo podražila cene električnemu toku.

Na tisoče Hrvatov iz Bosne in Hercegovine, ki so prišli na zagrebške slavnosti, se je poklonilo ob tej priliki tudi na grobu »očeta domovine« dr. A. Starčevića.

Hrvaški maršal Kvaternik je bil odlikovan z velikim križem romunske vojaške zvezde. Odlikoval ga je sam romunski kralj Mihael. Maršalu je izročil visoko odlikovanje romunski poslanik v Zagrebu.

Znani hrvaški letalski polkovnik Kren je napredoval v stopnjo generala. Napredovanje je dokaz za njegove velike državljanske zasluge. Vladimir Kren je star že 89 let in je torej najmlajši general v hrvaški vojski.

Slovaško vojaško odposlanstvo, ki se je udeležilo velikih slovesnosti ob prvi obletnici hrvaške neodvisnosti, je bilo sprejeto pri samem Poglaviniku. Sprejeto je bilo v svečani avdijenci. Odposlanstvo je hrvaškemu državnemu vodji izročilo v dar dve lovski puški in bronast kipec.

Kakor poročajo, je zagrebški mestni svet sklenil vse ulice in kraje, katerih imena se nanašajo na bivšo Jugoslavijo, spreminiti. V ta namen so izvolili celo poseben odbor.

Ob priliki zagrebških svečanosti je bila pri Poglaviniku sprejeta velika skupina Bosancev in Hercegovcev, ki so državnemu vodji izrazili priznanje zvestobe. Poglavinik je temu zastopstvu zagotavljal, da vedno misli nanje in jim bo tudi vnaprej izkazoval vso svojo pažnjo in se brigal, da se bo tudi državna uprava brigala zanje.

Jack je hotel odgovoriti nekaj žaljivega, pa se je zadržal. Zaničeval je Harweya Froyanta, a v tem trenutku ga je celo sovražil zaradi njegovega nedostojnega in žaljivega vedenja do dekleta.

»Take vrste dekle...« je pričel Froyant in se nameril vzdolž goste meje, da bi prišel do vrat, ki so bila na koncu dolinice.

»... take vrste dekle,« je ponovil, pri tem pa nenadno obstal in ostrmel.

»Kdo za vrata je naredil tole vrzel v grmovju?« je vprašal, pri tem pa s palico pokazal na luknjo v grmovju.

»Jaz!« je divje odvrnil Jack. — »Navsezadnje pa je to naša ograja in ta vrzel skrajša pot za dobre pol milje. Pojdimo dalje, mr. Froyant!«

Harvey Froyant ni oporekal in je previdno sledil Jacku skozi vrzel. Počasi sta šla po grču navzgor proti velikemu brestu, kjer se je Jack že prej ustavil, ko je opazoval dolinico. Harvey Froyant je trdovratno molčal. Imel je namreč navado, da se je držal dobrih običajev, seveda če je bilo to njemu v prid.

Prišla sta na vrh griča. Froyant je hodil korak pred Jackom, kar je nenadoma začutil, kako ga je ta tesno zagrabil za roko.

Bliskovito se je obrnil in zagledal Jacka Beardmorea, ki je nepremično strel v neko deblo. Froyant, ki je bil sledil pogledu njegovih oči, je prestrašeno stopil za korak nazaj in njegov je bled obraz je še bolj prebledel.

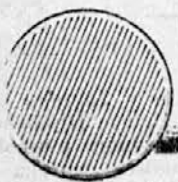
Na debilu je bil namreč okorno narisana rdeči krog. Barva je bila še sveža.

IV.

MR. FELIKS MARL

Jack Beardmore se je obrnil okrog sebe in previdno opazoval okolico. Edino živo bitje, ki ga je bil opazil je bil mož, ki je polagoma korakal nedaleč od njiju in nosil v rokah mali kovčeg. Jack je zaklical proti njemu in mož se je obrnil.

»Kdo ste vi?« je vprašal Jack, »in kaj delate tod okrog?«

RDEČI KROG

ROMAN

V njenem glasu je zvenelo toliko veselja do življenja! Drugič pa jo je spet videl tako poirto in žalostno, da se je ustrašil, da ne bi bila morda bolna.

»Zakaj ste vedno tako neprijazni in osorni z menoj?« je tiho vprašal Beardmore.

Za hip je zaigral v kotu njenih ustnic rahel nasmeh.

»Zato, ker sem brala knjige in slislata tudi mnogo,« je dejala resno, »da uboge tajnice, ki niso trde in nedostopne do milijonarjevih snov, navadno slabo končajo. Verjamem to, a o tem se ne bi rada prepričala.«

To mu je povedala na ta način, da ga je čisto zbegala.

»Sicer pa,« je nadaljevala, »ne razumem in ne vem, zakaj bi ne bila osorna in nedostopna. To je vsakdanje obnašanje, ki ga imajo ljudje do svojih bližnjih, če jim niso ti zelo priljubljeni. In vi mi niste niti najmanj priljubljeni!«

To mu je rekla čisto mirno in premišljeno. On pa je pri teh njenih besedah zardel. Čutil se je ponižanega. Preklinjal pa je pri tem samega sebe, ker je sam izzval to njeno okrutno obnašanje.

»Nekaj vam bom povedala, gospod Beardmore,« je nadaljevala z nespremenjenim glasom, »nekaj, kar vam dozdaj še nisem. Kadar se namreč znajdeti neki mladenič in neko dekle na neobljudenem otoku, tedaj je čisto naravno, da mladenič prične misliti, da je to dekle zanj edino na svetu. Vse njegove misli se vrte le okrog te ženske. Vsak dan mu je bolj vsršen in bolj občudovanja vredna. Čitala sem še toliko knjig, ki opisujejo take povesti s samotnih otokov in videla sem še dosti filmov s takšno vsebino. In zdaj vam bom povedala, kako je to učinkovalo name. Vi ste tukaj na takem samotnem otoku. Preveč svojega časa preživite na vašem posestvu in edine stvari, ki jih vidite, so zajci, ptice in pa Talija Drummond. Morali bi iti v mesto in tam biti v družbi ljudi, ki so vašega stanu.«

Pri teh besedah se je obrnila od njega, ker je bila opazila, kako se jima je približeval njen delodajalec. S pogledom od strani je takoj opazila, kako se je bil Harvey Froyant ustavil, da bi ju nadzoroval in po izrazu njegovega obraza je uganila, da je bil slabe volje ter da mu njun sestanek ni bil nič kaj po godu.

Približal se jima je in dejal skoraj grobo, obrnjen h gospodični Drummondovi.

»Mislim sem, da ste zaposleni z domačim knjigovodstvom, miss Drummond.«

Harvey Froyant je bil možak 50 let, prav za prav brezpomembno zunanosti, surovih potez in s prezgodnje plešo na glavi. Kadar je govoril, je kazal svoje dolge rumene zobe in je vnaprej skremžil ustnice na način, kakor da bi hotel s tem pokazati, da prikaže izmikajoč odgovor.

»Dobro jutro, Beardmore!« je suhotno in nejevoljno izustil ta pozdrav, potem pa se je spet obrnil k svoji tajnici.

»Nič kaj mi ne ugaja, da tako zapravljate svoj čas, gospodična Drummondova,« je dejal.

»Niti svojega niti vašega časa ne zapravljam. Svoje delo sem že končala. Vidite, to tukaj,« je dejala in pri tem udarila, kot v potrdilo, po svoji obnošeni usnjeni aktovki, ki jo je stiskala pod pazduho.

»Lahko bi bila končala to delo v moji knjižnici,« ji je dejal očitačje Froyant. — »Za tako delo vam ni treba hoditi v goščavo.«

Nahal je govoriti in si podgrnil svoj dolgi nos, njegov pogled pa je šel od dekleta do mladega molččega moža.

»Naj bo dovolj tega,« je dejal. — »Namenjen sem k vašemu očetu, gospod Beardmore.« Ali bi morda hotel iti z menoj?

Gospodična Drummondova je medtem odšla proti Tower House in zato ni Jacku preostajalo drugega, kakor da se je odzval povabilu.

»Ne kratite časa temu dekletu, Beardmore, prosim vas,« je trmasto namignil Froyant. — »Niti predstavljati si ne morete, koliko dela ima in prepričan sem, da to tudi vašemu očetu ne bi bilo všeče!«

Neobjavljena pisma jezikoslovca o. Stanislava Škrabca: Zbiranje ljudskih pesmi v Ribniški dolini

(28. sept. 1879.)

...Knjige, ki si mi jih poslal, sem vse o pravem času dobil, in zraven tudi smešnic, ki si jo napisal v ribniškem narečju. Kar se tiče besed, si pisal prav dobro; posamezni glasovi in naglasi bi se mogli seveda še natančneje zaznamovati. Sploh pa mislim, ekri bi naj prej, da boš nemški prav dobro znal; kedor hoče vse znati, nazadnje ni ne zna. Kar se tiče letošnjega slovenskega slovetva, ne vem jaz za nič, kar bi bilo posebno dobro in lepo; zlasti Zvon ne zvoni kaj prav, kakor bi imel. —

(3. 6. 1880.)

Prav vesel sem po dolgem prestatku sprejel Tvoje pismo. »Zvon« mi boš vrniti o priliki, ne mu di se zanj prav nič. Da zapisuje narodne pesmi, je prav; seveda kake celo vmažane sodegeri ni treba, taka je »narodna« povsed le na sramoto. Prave stare narodne pesmi slovenske so čisto nedolžne, kakor vidimo zlasti, da so še dandanašnji eerske in ruske. Pisati se morajo seveda popolnoma tako, kakor se v resnici pojejo, ne samo od besede do besede, temuč tudi od črke do črke, ali bolje rečeno od glasa do glasa; prenašene in popravljene narodne pesmi nimajo nobene vrednosti. —

Da boš imel na paši za nekaj časa berila, pošiljam Ti »Clemens Brentanos Ausgewählte Schriften«, zlasti drugi zvezek mislim, da se Ti bo dopal, pravljice v njem so tako ljubezne in prijetne, da jim ni lahko najti kaj enakega. Da se boš tudi lahko mogel nadalje učiti, pošiljam Ti ob enem, kar imam ravno pri roki »Fiori, Handbuch«, kar lahko obderiš za zmirom.

(15. 3. 1881.)

Pesmi, ki si mi jih poslal, sem dobil. Vmes so nekatere, ki so že tu ali tam natisnjene in sploh znane; nekatere nimajo nič pravega jedrca v sebi in misli vse zmedene; nekatere pa imajo ko narodne pesmi nekoliko vrednosti, samo to bi bilo želeli, da bi bile natanko tako zapisane kakor se pojo.

Kaker se besede v Ribnici v navadnem govorjenju izgovarjajo, tako se mislim v pesmih ne veče, zlasti zato ne, ker so pesmi po večem od drugod zanesene. Treba bi bilo tvoj natanko napisati vsa, ko čerko kakor se pri petju izgovarja. Vendar bi bila za jezikoslovce več vrednosti kaka »istorija« ali povest, ki bi bila popolnoma tako napisana, kakor se navadno izgovarja. —

Stritarjev Zvon letos več ne izhaja; lanski letnik Ti bom poslal o priliki, jaz ga sam se nisem dosti bral. — Letos sta začela izhajati namesti njega »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani in »Kres« v Celovcu, oba v zvezkih kakor Cvetje, samo da so zvezki po 4 pole in tudi papir je lepši ko naš. Izhajata 1. dan vsakega mesca in veljata vsak 4 gld., tako da sta za polovico ceneje od Stritarjevega Zvona.

»Lj. Zvon«, kar ga je do zdaj na evito prišlo, je v resnici prav izvrsten leposloven in znanstven list, ki vse presega, kar so Slovenci do zdaj podobnega imeli, tudi »Kres« je lep in zadosti dober, vendar »Lj. Zvon« ne dosega popolnoma. Ščasoma Ti bom poslal oba, če jih boš hotel brati. —

(6. 1. 1886.)

...Kaker se kaže, mi bo ta tečaj »Cvetja« malo nesel ali pa nič in če se bo še kateri kdaj začel, v resnici ne vem, ker mi je nekako zopetna vsa ta pisarija. Tudi za tiste zahvale in priporočila nisem posebno vnet, dasiravno jih ne sodim tako ostro, kaker Ti; večinoma mi jih pošiljajo duhovniki, ki poznajo dotične osebe. Mogoče res, da se opira vse semterja le na golo domišljijo, ali kaker lahko človek po sami

domišljiji zbolí, tako je lahko domišljija vzrok resničnemu ozdravljenju, za katere se sme vendarle po pravici Bogu zahvaliti. Priporočila pa niso tako mišljena, kakor naj bi vsak bravec za vsakega priporočena posebne molitve opravljati; ako za vse vkup enkrat en očenaš zmoli, to ga pač ne bo toliko stalo, in če se le sploh pri svojih navadnih molitvah spomni priporočenih tudi to ne smemo misliti, da bi bila kar prazna reč, saj Bog hoče, da »mimo eden za drugega, da bomo zveličani«. Dasi ravno torej v slovesnem oziru tisti priveski na konci zvezkov nimajo cene in mikavnosti, vendar niso brez koristi; kolikor toliko oživljajo vero, spodbujajo k zaupanju in molitvi, kar že samo na sebi tolaži človeka; kolikor toliko pomagajo, da se ohrani narodu svetinji, ki ga edina more ne le k večni, temuč resnično tudi k pravi častni sreči in zadovoljnosti pripeljati. To je pa pridiga, kaj ne! Ali mislim, da mi boš priterdil, ako stvar resno premišliš, da je tako, kakor pravim in ne drugači.

Pri vsem tem vendar le nimam dosti veselja nadaljevati »Cvetje«, ko zvešim pričujoči tečaj. Mnoge okoliščine kažejo, da se v resnici malo bere, dasiravno ima še vedno mej vsemi našimi časopisi naj več naročnikov; pa meni nikakor ne more biti eno, ali se bere ali ne, da se le plača. Vem sicer, da se tudi marsikaj drugega plača in ne bere, pa ravno to mi kaže, da se pri nas sploh primeroma preveč tiska, pa premalo v resnici dobrega. Kajpak, časopis mora ob svojem določenem času napolnjen in gotov biti; če ni zernja, se pa zrna in pleve natlačijo vanj. Tako sem tudi jaz marsikaj poslal mej svet, kar mi samemu nikakor ne vga. Sploh jaz sam najbolj čutim, da nisem pravi mož za take »sorte« časopisi, znam premalo sveto in priserčno pisati in preveč mi misli vha. jajo na take reči, ki ne spadajo prav za prav vanj. Vender mi je ljubo, da nisem nehal vsaj lani, ker bi ne bil mogel splačati tistega ljuboznjivega Borovskega, Bog mi grehe odpusti!

(Nadaljevanje.)

Širite najboljši slovenski nonoldnevnik »Slov. dom«

»Obisk« in njegove zanimivosti v 4. številki

Pred tednom dni je ob napovedanem času — 15. v mesecu, izšla četrta številka letošnjega letnika »Obiska«, te naše najprijetnejše in najbolj vpeljane družinske revije. Naslovna stran ovitka nosi reprodukcijo keramične ljudske spretnosti pri obdelavi motiva sv. Jurij. »Sveti Jurij, vitez pomlad«, beremo pod sliko. Delce le plod ljudske keramične umetnosti v Ribnici.

»Ko na Veliki teden Boga straše...« je zanimiva slikovna reportaža iz šeg, ki so se še v današnje čase obdržale pri nas. Značilna slika iz današnjega kmečkega dela in življenja je »Dagon na deželi«. Pomladno kolo okoli zelenega Jurija (belokrajinski običaj iz Črnomlja) krasi zadnjo stran ovitka.

Dobavljanje matičnih izpiskov

Vsem tistim, ki potrebujejo izpiske iz matičnih knjig z Gorenjskega ali Stajerskega, v vednost: Matične knjige za kraje, ki spadajo po sedanjí upravni razdelitvi pod okraj Radovljica, se nahajajo sedaj v Radovljici (Landrat in Radmannsdorf, Kreisseippenamt).

Matične knjige za kraje, ki spadajo sedaj pod kranjski in kamninski okraj, se nahajajo vse v Kranju (Zentralmatrikenamt, Krainburg).

Matične knjige za kraje, ki spadajo pod sedanjí Stajersko (vsa lavantska škofija in del Dolenjske), se nahajajo na sedežih tistih upravnih občin.

Direktno matičnih izpiskov ni mogoče dobiti zaradi deviznih predpisov.

Kdor želi dobiti izpiske iz matičnih knjig v Kranju oz. v Radovljici, naj se obrne na italijanski konzulat v Celovcu. Kdor pa želi izpiske iz matičnih knjig iz sedanjega Stajerskega, naj se obrne na italijanski konzulat v Gradcu.

Najkrajša pot za vse primere pa je, da piše kakemu znanцу, ki mu preskrbi listine bodisi iz Kranja ali Radovljice (za Gorenjce), bodisi od upravnih občin (za sedanjí Stajerce), plača pri matičnem uradu predpisane takse in mu listine sem pošlje

Škofijski ordinariat v Ljubljani.

Veletrgovina z oblačilnimi predmeti

Drugi odstavek okrožnice Visokega Komisa. riata VIII. No. 30/127 z dne 28/III/42 je marsikdo tolmačil tako, kakor da bi se morala trgovska veletrgovina, ki niso vključena v prvi, ravno kar ob. javljeni seznam, ematrati za trgovine na drobno. Takšno tolmačenje se zavrže. Za zdaj in vse do. tlej, dokler ne bodo objavljeni dokončni sezname veletrgovin, ki jim je dovoljeno svobodno dobavljanje, naj podjetja, ki so doslej trgovala na debelo, prodajajo po tem sistemu še nadalje, to se pravi, samo trgovcem na drobno, proti odzemu nabavnic. Ker je omenjenim podjetjem med tem časom prepovedano svobodno nabavljanje, bodo čimprej izšla navodila, po katerih jim bo to omogočeno z novimi nabavnicami po posebnem postopku, ki se zdaj še proučuje. Da se torej prepreči napačna tolmačenja, ki bi lahko zavedla v zmotno zanimere, si razna podjetja, se pojasnjuje, da se podjetja, ki niso obsežna v prvem seznamu, še nadalje začasno ematrirajo, kar se tiče prodajnega sistema, za veletrgovine in kot take so morale naznaniti svoje zaloge netipiziranega tekstilnega blaga, ter se opozarjajo, da so v pogledu njih preskrbovanja z blagom v teku posebna določila.

Vsebinska revije je spet pestra in razgibana: Ivan Matičič je prispeval globoko zajeto črtico iz letniškega sveta, »In vrata so se zaprle«, (Ilustracije kiparja Franceta Goršeta). Bolj v sliki kot v besedi nas seznanja z Javo članek »Zanimivosti z Jave«, odlično sestavljena slikovna reportaža. Zorko Simčič tokrat na svoj že precej znani, jedko-posmehljivi način, govori »O upokojencu, dimnikarju in sreči«. M. Javornik nadaljuje z bogato ilustriranim člankom »Nueva Eslovenia« — zgodovino ustanavljanja prve slovenske organizirane naselbine v južnoameriški državi Ecuador. Izredno zanimivo! F. Dolence piše o dogonu živine »nekje v Ljubljanski pokrajini«. Bistro in z zdravim humorjem pisano črtico bo vsak prebral z užitkom. Zgovorna ponazorila k tekstu so lepe slike.

F. Boggiano-Pico nas (v prevodu seveda) seznanja z znamenitim florentinskim kiparjem A. Bertiem. Reprodukcijske del so najlepša priča, da je Bertier moister na svojem področju. Prav fletna je pogorska pravilica, ki jo je zapisal Jože Tomažič — »Tri sestre« — povrh na je treba še pribiti delstvo, da ji je do nazornosti v lepi meri pomagal tudi J. Beranek, ki je glavne poteze oživil v sliki s prav izvršno domišljijo. Ob zaključku revije spet seveda naložimo na običajne stalne rubrike: »Pomladanski plašči in kostumi«, »Vezene oblečke za malčke«, »Kuhinje«, Pomlad 1942«, »Šah in uganke«, vmes pa še srečamo prijetno napisano zgodbo B. Zupančiča, »Gospod Janez in špiritizem«.

Pričujoča številka je še pestrejša po vsebini in po izbranem slikovnem gradivu. »Obisk« je res od številke do številke boljši in zasluži kot edini slovenski ilustrirani družabni mesečnik vsa našo pozornost.

Naročnina tei odlični družinski reviji znaša za vse leto 40 lir, posamezna številka pa stane 4 lire. Naroča se pri upravi »Obiska«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2.

Sliko presv. Srca Jezusovega v vsako slovensko hišo! Kupite jo, stane le 3 lire!

Ljubljana

Koledar

Danes, sobota, 18. aprila: Apolonij. Nedelja, 19. aprila: Leon IX., p.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote ob 20. ure do ponedeljka ob 8. ure zjutraj mestni zdravnik dr. Debeljak Gvido, Bleiweisova štev. 62, telefon 27-29.

II. javna produkcija Glasbene akademije bo v ponedeljek ob 18. uri v veliki filharmonični dvorani. Spored, ki bo obsegal skladbe Čajkovskega, Prochazke, Novaka, Rebikova, Pavčiča, Chopina, Donizettija, Verdija, Schumannna in Webera, bodo izvajali slušatelji in gojenci rektorja Trosta ter profesorje Betetta, Janka in Antona Ravnika, Ang. Trostove, Darjana, Ffeiferja in Wistinghausnove. Vstop proti sporedu, ki stane za dijake 1 liro, za ostalo občinstvo pa 3 lire.

Zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani opozarja vse one člane, ki stanujejo v krajih Zg. Šiška, Koseze, Dravljje, Podutik, Dolnice, Kamna gorica, Poljane, Glinice itd. in se ne morejo poslužiti zdravniške pomoči v zavodnem ambulatoriju, da ordinira g. dr. Rupnik za člane urada vsak torek, četrtek in soboto od 10 do 12 v gostilni Kavčič na Celovski cesti v bližini tramvajske remize. Bolniki-clani se morejo zglašiti samo pri imenovanem zdravniku, ker bo zavod odsele povračila stroške za ne. uradnega zdravnika šamo v nujnih slučajih. Po potrebi in če gre za neodložljiv slučaj, se lahko pokliče zdravnik tudi telefonično na št. 44-62.

Pisčane bo oddajalo Društvo Mali gospodar v pisarni na Gallusovem nabrežju 33 v ponedeljek, 20. t. m. ves dan rejcem, ki so oddali valilna jajca za prvo letošnje umetno valjenje. Prevzeti morajo živali vsi zanesljivo še istega dne. V teku je sedaj drugo letošnje umetno valjenje in morda se bo izvedlo še tretje.

Jutri v nedeljo zvečer ob pol 7 bo v ljubljanski stolnici orgelski koncert z naslednjim sporedom: I. Bassani: Larghetto, Pescetti: Allegro, Fre. scobaldi: Fuga, Bossi: Odrsenje, Picchi: Pastorale, Canestrari: Allegretto festoso. II. Krek: Slav. nostna predigra, Hladnik: Meditacija, Premr: Variacije na Skroupovo papeško himno, Sivic: Passacaglia, Ravnik: Graduale, Tomc: Fuga. Koncert bo izvajal profesor Stanko Premr. Vse posetnike opozarjamo, da bo predprodaja vstopnic za ta koncert od 18 dalje pri glavnem vходу v ljubljansko stolnico. Tu je tudi vstop v cerkev. Stranska vrata ostanejo zaprta. Občinstvo prosimo, da pravočasno za. seade mesta v cerkvi, sedeži bodo vsi numerirani, začetek bo točno ob pol 7. Tekom sobote so vstopnice v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

Ljubljansko gledališče

Drama: Sobota, 18. aprila ob 17.30: »Ifigenija.« Izven.

Nedelja, 19. aprila ob 14: »Jurček.« Mladinska predstava. Izven. Cene od 15 lir navzdol. — Ob 17.30: »Voda.« Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Ponedeljek, 20. aprila: Zaprto.

Opera: Sobota, 18. aprila ob 15: »Prodana nevesta.« Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Mladinska igra »Jurček«, ki jo je napisal P. Golia, obravnava zgodbo o dobrem, a neumnem Jurčku, ki doživi skupaj s tremi popotnimi godci čudezne prigode. Njegovo srečanje s posebej imenitimi naravnimi silami: Vetrom, Nevilto, Snežakom in raznimi živalmi, dajo vrsto prizorov, ki osvajajo mladino s svojo pestrostjo. Igro je režiral in inseciral inž. B. Stupica.

Vombergar: »Voda«. Avtor je orisal zgodbo iz našega podeželskega življenja: težave okrog zgraditve vodovoda, zaradi katerega vladata na vasi zdraba in nezadovoljstvo. Človeške napake in slabosti posameznih vaščanov so vzrok, da se vas ne more zediniti. Zvijake kiparja Koprive rešijo zamo. tana vprašanja in pripomorejo do njihove srečne razrešitve. Igro je režiral Milan Skrbinek.

EIAR — Radio Ljubljana

Sobota, 18. aprila. 7.30 Poročila v slovenščini — 7.5 Pesmi n napevi. V odmoru: (8) Napoved časa — 8.15 Poročila v italijanščini — 12.15 Klasični trio — 12.40 Sekstet Jandoli — 13 Napoved časa. — Poročila v italijanščini — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Včerajšnje in današnje lepe pesmi. — Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 14 Poročila v italijanščini — 14.15 Radijski orkester vodi dirigent D. M. Šijanec. — Pisana glasba — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.10 Nove plošče Cetra — 18 Inž. Nejima: Kemija v gospodinjstvu — Gospodinjstvo predavanje v slovenščini — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Tercet Dobršek — 20 Napoved časa. — Poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Pesmi vojnega časa — 20.45 Prenos iz gledališča v Bologni: Verdi: Moč usode.

MACCHINE APPARECCHI SOLLEVAMENTO S. A.
TORINO - CORSO ORBASSANO 192 - TEL. 31968
MACCHINARIO - APPARECCHI SOLLEVAMENTO - UTENSILERIA E FERRAMENTA - ATTREZZATURE DA IMPRESA - ORGANI TRASMISSIONE - OFFICINA PER RIPARAZIONI
STROJI - DVIGALA - POTREBSCINE IN ŽELEZNA - OPREME - TRANSMISIJE - DELAVNICA ZA POPRAVILA

BUDINO OETKER
dolce geni
no comple
mento di
ogni pranzo

Dr. OETKER-jevi
praški za pu
dinge, pristni
in sladki,
dodatek k
vsaki jedi.

Dot. A. OETKER S.A. - MILANO - Via Monte S. Genesio, 2

KONEC GREENEJEVI

S. S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

45

Za kulisami teh zločinov se skriva preveč stvari, in prav nič se ne bi začudil, če bi v tisti skrivnostni knjižnici našel ne vem kaj...
»Ne bo lahko omehčati gospe Greenejeve,« je odvrnil Markham, čeprav je bil za Vancejevo predlog.
Tako se je zgodilo, da smo se okrog treh znašli pri Greenejevih, kamor je Heath prišel nekaj minut pred nami.
Na domjenico znamenje je postrežnica zapustila sobo, in že smo bili pri Greenejevi gospe. Markham je brez kakšnega uvoda razložil, čemu smo prišli. Stara gospa, ki nas je sumljivo ogledovala, se je vsa trda naslanjala na goro blazin in se nepremično zadržala v Markhamu.
»Gospa, neljubo nam je, da moramo tudi pri vas narediti preiskavo,« se je opravičil, »toda današnji dogodek nam strogo vелеva, priti v knjižnico pokojnega gospoda Greeneja.«
»Nikdar!« je jezno nastopila stara gospa, »nikdar ne boste prišli v to knjižnico. Dvajset let ni nihče prestopil njenega praga in tudi prostaki policisti ne bodo onemahčali kraja, kjer

je moj mož preživel zadnje dni svojega življenja.«
»Upoštevam čustva, spričo katerih nam to branite,« je odvrnil Markham. »Toda, nastopili so preveč tehtni razlogi, gospa, in knjižnico moram preiskati.«
»Prej me boste morali umoriti! Ali si mar upate v moji hiši uporabljati silo?«
»O tem ne morem razpravljati, gospa. Prišel sem vas prosit za ključ, če pa rajši vidite, bom v knjižnico vdril.« Potegnil je iz žepa listek in dejal: »Imam tu zakonit nalog. Vidim že vnaprej, da se ga bom moral poslužiti.«
Gospa Greenejeva se je začela na vso moč zaklinjati. Popadla jo je mrzlična besnost, ki je bila prošnja in kletve obnem.
Markham je potrpečljivo čakal, in ko je končno le umolknila, se je spet mirno in vztrajno lotil svoje naloge.
Gospa Greenejeva je spoznala, da je igro izgubila in se je vsa blede in izčrpana vrgla nazaj na blazino.
»Vzemite ključ in prihranite mi to sramoto, da bi videla svojo hišo oskru-

njeno z vlomi! Je v slonokoščeni škatici za dragulje v tejle omari.«
Vance je šel po sobi k omari in vzel ključ. Bil je to star ključ, obešen na obroček.
»Je bil vedno v tej škatici, gospa?«
»Vedno, že dvajset let! In zdaj mi ga s silo odnaša policija, prav ti sta, ki bi imela dolžnost, šteti ubogo hromo starko, kakršna sem jaz. To je sramota! Toda, kaj boljšega tudi nisem smela pričakovati. Vsi, prav vsi najdejo svoje posebno zadovoljstvo v tem, da me trpinčijo.«
Odšli smo v prtiličje. Vance se je previdno ozrl in potem zavlil proti knjižnici.
»Ključavnica predobro dela, da je ne bi že celih dvajset let nihče uporabljal. In tudi ležaji nič ne škrtajo. Se ti to ne zdi čudno, Markham?«
V knjižnici je bila popolna tema. Vance je prižgal voščeno žgigalico.
»Ne dotikajte se ničesar,« je opozoril in držal žgigalico naravnost predse. Šel je proti težkim žametastim zavesam, s katerih se je vsul oblak prahu, čim se jih je Vance dotaknil.
»Teh se prav gotovo že leta in leta nihče ni dotaknil!« je pripomnil in le deloma odgrnil okno.
Zalostna siva svetloba je napolnila ta nadvse svojevrsni prostor. Stene so bile vse zakrite z visokimi knjižničnimi omarami, med katerimi so se menjavali marmornati doprni kipi in bronaste vaze. Na južnem koncu sobe je bila velika težka pisalna miza, na

sredini pa precej dolga mizica, na kateri je bilo vse polno tujih igrač.
Med okpi v kotu so ležali kupi knjig vseh velikosti, nad knjižničnimi omarami pa stari obledeli časopisi. Ogromna bakrena lestevna sta visela izpod stropa, na mizi, ki je stala sredi sobe, pa je bil kitajski svečnik, visok kot človek. Tla so bila pregrnjena z orientalskimi preprogami, vse pa je pokrivala nedotaknjena plast prahu.
Vance se je spet približal vratom in natančno pregledal kljuko na notranji strani vrat, ko je prižgal novo voščeno žgigalico.
»Nekdo je bil pred kratkim v tej sobi. Kljuka je čista.«
»Preiščimo prstne odtise,« je brž svetloval Heath.
»Nima pomena,« ga je zavrnil Vance. »Tista oseba ni tako kratke pameti, da bi puščala za seboj kakšne prave sledove.«
»Gospod narednik,« je spregovoril znova, ko je na hitro pregledal tudi zapah, »galoše so tu pod tem zemljevidom pri mizi.«
»Res je,« je ves osupel pritrdil Heath in dvignil par galoš. Ko si jih je ogledal še na svetlem pri oknu, je pripomnil: »Prav tiste so!«
Stopil je na sredo sobe k mizi in si natančno ogledoval vse, kar je bilo v sobi. Njegovo oko se je ustavilo na naslanjaču. Na desno naslanjačo za roke je bilo pritrjeno etojalo za knjigo. Naslanjač je stal blizu knjižne omare, na kateri je bil doprni Vespazijanov

kip, točen posnetek tistega iz muzeja na rimskem Kapitolu.

»Tale naslanjač ne stoji tu že dvajset let,« je pomislil in se podal proti njemu. Markham in Heath sta mu sledila in si ogledovala predmet, ki je Vance vzbudil tolikšno pozornost. Spodaj pri stojalu za knjigo je bila majhna skodelica, v njej pa kosček sveče, okrog katere je bil razlit stopljen vosek.

»Sicer je res moralo zgoreti tu že precej sveč, to se vidi po tem razlitem vosku, toda ne verjamem, da bi bil stari Tobija bral ob sveči.« Potegnil je s prstom po naslanjaču ter si potem prst pozorno ogledal.

»Res je malo prašen, a to ni prah od desetih let. Nekoč je skrivaj prišel v ta prostor. Ni si upal odpreti oken, niti prižgati luči. Brskal je po starih knjigah in se zadovoljil s svečno razsvetljavo. Res, vztrajen je moral biti ta bralec, če sodimo že samo po teh ostankih, bogve koliko pa je bilo še drugih, o katerih ni nobenega sledu več!«

»Stara gospa nam bo lahko povedala, kdo je danes dopoldne prinesel ključ nazaj, potem ko je skril galoše.«

»Ne, nočni popotnik ni nikdar rabil tega ključa. Imel je drugega, prav takšnega.«

»Že prav!« je dejal Heath neodločno, »a če se nam ne posreči zvedeti, kdo ima ključ, bomo na istem ko prej.«

Andrejčkov
J o ž e :

Zalost in veselje

R o m a n
v s l i k a h

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

550.

Odpravili so se v hribe. Poč je bila slabša in slabša, čim bolj v notranjščino so šli. Slednjič je steze čisto zmanjkalo in z orožjem v roki so se morali plaziti po grmovju. Trefji dan so prišli na široko planoto. Aleš je pokazal na strme stene v daljavi. Tam je bilo razločilo človeško naselbino.

551.

Polovanje čez planoto ni bilo preveč dolgočasno, zakaj vojaki so bili sami mladi ljudje. Imeli so še dobro uro do tistih koč, kar je eden izmed vojakov prišel Alešu povedati, da je pes izginil. Aleš je sodil, da je najbrž zavohal divjake. Za to je naročil vse potrebne ter poslal na vse strani oglednike.

552.

Ogledniki so povedali, da drži do vasi ena sama pot, skozi solesko. Previdno so Aleš in njegovi torej krenili dalje. Ko so bili že skoraj iz soleske, se jim je med drevjem odprl pogled na vas. Videli so veliko krdelo oboroženih mož, ki so se zbirali pred kočami za boj. Aleševi ljudje so naglo odrinili na odprto polje.

Finci – narod pridnih kmetovalcev

Presenetljiv napredek, ki ga je finska dežela dosegla v zadnjih desetletjih

Kot v vseh severnih evropskih deželah, tako je tudi na Finskem kmetijstvo eden glavnih virov dohodkov. Približno 60 odstotkov Fincev živi od kmetijstva. Pridela pa finska dežela nekako 80 odstotkov tistih količin živil, kolikor jih Finska potrebuje. Iz finskih gozdov pa dobivajo okrog 75 odstotkov onih množin lesa, ki ga predelajo v razne namene v domači finski lesni industriji.

Posebno velik napredek je kmetijstvo na Finskem doživelo leta 1918., to se pravi tedaj, ko je Finska postala svobodna država. Ta napredek so dosegli zlasti sprico dejstva, da je bila tedaj izvedena temeljita poljedelska reforma. To je bilo tudi eno prvih del, ki jih je izvedla prva finska vlada. Na podlagi novega zakona je postalo približno polovica kmetijskih posestev evobodnih. Država je od svoje strani tudi z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpirala kmetijstvo.

Potem je treba imeti pred očmi, pravi nemški poročevalec iz Helsinkija — da je približno 60 odstotkov vseh finskih kmetijskih posestev precej majhnih, takšnih, ki ne merijo več kot 15 hektarov. Za Finsko je zelo važna tudi živinoreja. Okrog 3.500 živinorejskih strokovnjakov je poslala finska vlada na deželo, da bi bili kmetom v pomoč s koristnimi nasveti. Vlada je zastavila svoj vpliv tudi na trgu in poskrbela, da poljski pridelki dobe primerno ceno, s čimer bi dala kmetom čim več veselja do dela na polju in preprečila beg podeželskega prebivalstva v mesta, kakor se to povsod tako rado dogaja.

S primernimi ukrepi so poleg drugega dvignili pridelke pšenice kar za 68 odstotkov, proizvodnjo mleka in mlečnih izdelkov za 42 odstotkov, proizvodnjo mesa za 22, jajc pa kar za celih 268 odstotkov.

Zrezek vijoličaste barve, pivo pa kot ricinus

»Pri jedi tudi oči zahtevajo svoje...«

Iz Stockholma pišejo o nekem švedskem inženirju, ki je na svojevrsten način dokazal evojim »nasprotnikom«, kako važno vlogo igra pri jedi tudi barva posameznih pripravljanih jedil in pijač. Praktično jim je dopovedal, da je primerna barva jedil in pijač celo bistvena stvar, če naj jih človek res z apetitom zaužije.

Naredil je tale poskus. Povabil je na kosilo precej svojih prijateljev in znancev, samih takšnih, ki so se bili najbolj trdovratno upirali njegovi trditvi, da bi barva jedil ali pijač res imela kak vpliv na dober tek pri jedi. Naravnost razkošno je tisti inženir dal opremiti veliko jedilno mizo z vsemi mogočimi dobrotami, ter jih posadil okrog nje. Gotovo so se temu ali onemu že ob prvem pogledu na bogato obloženo mizo začele cediti sline in vsak se je najbrž tudi že odločil, česa si bo v prvi vrsti najbolj privoščil. Bilo je res vsega na izbiro in kdo si ne bi predvsem privoščil tistega, kar mu najbolj zaide. Nikomur pa se niti sanjalo ni, kakšne namene ima njihov tako radodarni gostitelj.

V trenutku, ko so se veselo razpoloženi gostje že pripravljali, da si privoščijo vsega, kar jim je srce poželelo, je gostitelj vprizoril čudo, ki si ga je bil zamislil, da bi svojim »nevernim Tomažem« praktično dokazal tisto svojo trditev glede barv jedil in pijač ter človekovega teka do njih. S pomočjo posebne svetlobne priprave, ki jo je tudi sam izumil, je osvetlil bogato obloženo mizo tako, da je na vsako pripravljeno jedi posijal drugačnjo svetloba, razen rdeče in zelene. Miza, in vse, kar je bilo na njej, je bilo v hipu čisto spremenjeno, da

so se gostje kar spogledali od začudenja. Ribe, ki so bile prej naravnost sijajno bele in vabljive, so v trenutku postale črne kot črnilo, izborna pripravljena zelena solata vseh mogočih vrst, je dobila neko odvratno rumenkasto rjavo barvo, telečji zrezki so postali nekam čudno vijoličasti, pivo pa takšno, kot ricinovo olje in še daleč ne podobno kakšni pijači, po kateri človek z veseljem in apetitom seže.

Zgodilo se je torej pravo čudo. Namah so gostje izgubili poželje po pripravljanih dobrotah, na katere jih je tisti švedski inženir povabil. Minil jih je tek do vsega, kar jih je še malo prej tako mikalo. In tisti, ki so bili nekoliko bolj nestrpni in niso čakali, da bi jim gostitelj dvakrat dejal, naj vendar začno, so drug drugega najprej začeli bolj na skrivaj opazovati, nato pa so po vrsti položili pribor ali kozarec nazaj na mizo.

Tako je oni inženir neizpodbito dokazal, da barva jedil ali pijač res vpliva na človekov apetit, oziroma na živce, ki ga uravnavajo in skrbje zanj. Torej le drži tisti stari pregovor, da »pri jedi tudi oči zahtevajo svoje.« Če se njim kaj upre, se upre tudi želodcu.

Slabi časi za švicarsko hotelirstvo

Da tudi švicarsko hotelirstvo preživlja danes neprijetne čase, dokazuje naslednji primer, o katerem poročajo iz Zürich: Na javni dražbi je bil prodan za izredno nizko vsoto, komaj za 10.000

švicarskih frankov nek hotel s sedemdesetimi posteljami, poleg stavbe same pa je bilo tudi še 7.200 kvadratnih metrov sveta. Zgodilo se je to v bližini švicarskega mesta Vevewa. Dražbe se je udeležil en sam kupec, in sicer družba »Hotellerei-Traub« in je bil prav zato hotel prodan za tako nizko ceno, ko ni bilo nikogar, ki bi dražil. Zanimivo pa je pri tem, da so malo prej vrednost tistega hotela s svetom okrog njega vred uradno ocenili na 180.000 švicarskih frankov.

Indijskih fakirjev je tri milijone

Po zadnjem štetju je zdaj v Indiji nad tri milijone fakirjev. Spritno dejstvo, da veljajo naravnost za nekakšne svetnike ter jih za takšne indijsko ljudstvo v resnici tudi smatra in jim daje najraznovrstnejša bogata darila ali podpore v tej ali oni obliki, fakirji res ne čutijo prav nobene potrebe, da bi se ukvarjali s kakšnim delom ter skušali z lastnimi rokami prislužiti potrebne stvari za življenje.

Avstralija gradi lastne papirnice

Prej je papir in celulozo dobivala iz Kanade, zdaj pa na leto naredi že sama do 2000 ton papirja

Zadnje čase se je proizvodnja papirja v Avstraliji zelo dvignila. Papirna industrija je doživela izreden razvoj. Še do pred nedavnim je prevladovalo mnenje, da avstralski les ni primeren za izdelovanje papirja. Papirnice so zato uvažale bodisi papir ali pa celulozo od drugod, zlasti iz Kanade. V zadnjem času pa so začeli delati poskuse z domačim avstralskim lesom, da bi se prepričali, če le ni morda tudi iz njega možno izdelovati dobrega papirja. Prekusili so les tako imenovanega drevesa eukaliptus. In poskusi so pokazali, da ima Avstralija pač

sama dovolj in zadosti dobrega lesa za izdelovanje papirja in da lahko prihrani mnogo denarja, če papirja in celuloze ne bo več kupovala na tujem. Ker so poskusi objavljeni najboljše uspehe, so Avstralski tik pred izbruhom sedanje vojne na Daljnem vzhodu ustanovili tri nove, domače velike papirnice, od njih eno v Viktoriji, drugo pa v Tasmaniji. Vsekakor je za Avstralijo, zlasti v sedanjih časih, ko je etiska tudi za papir, ne samo za drugo, to velika in pomembna pridobitev.

Trmasti petelin pred filmsko kamero

Niso ga mogli pripraviti do tega, da bi zapel

Neka argentinska filmska družba je zadnjič sklenila posneti nov poučni film o kmetijstvu. V njem naj bi nastopil s svojimi kikirikijem tudi petelin. V ta namen so filmski operaterji izbrali krasnega in velikega petelina, o katerem so bili pač trdno prepričani, da bo odlično rešil svojo vlogo ne samo kot igralec, pač pa predvsem tudi kot pevec. Na glavi se mu je pozibavala mogočna roža, njegov največji ponos, nekaj posebnega pa so bile tudi izredno dolge ostruge, njegov glas pa je šel takorekó v »deveto deželo«.

In prišel je trenutek, ko so to ponosno žival postavili pred filmski aparat, kjer naj bi pokazala svoje sposobnosti. Izkazal pa se je za nekam čud. No trmaste. Filmski operater je nestrno pričakoval, kdaj bo ta pisana pernat »filmska diva« začela peti. Bilo pa je vse zastoj. Zdelo se je, kakor da bi bil tisti petelin preveč ponosen na svoj glas, da bi kar tako na zahtevo pel. Operater je poskusil potem še večkrat, pa vselej brez uspeha. Sklenil je slednjič doseči svoj namen s tem, da je dal poklicati nekoga, ki je znal odlično posnemati petelinje petje, kajti bil je prepričan, da bo petelin tistemu drugemu »petelinu« vsaj odgovoril, če že sam noče začeti s kikirikanjem. Pa tudi s tem ni

bilo nič. Petelin je ostal še dalje »mutast« in za nobeno ceno ni hotel odpreti svojega kljuna. Operater pa se ni odnehal. Prišlo mu je na misel, da petelin morda zato ne mara peti, ker vidi pred seboj tistega posnemalca njegovega glasu. Zato je dejal »krščenemu« petelinu, naj stopi iz dvorane na dvorišče in naj od tam skuša pravemu petelinu preganiti njegovo trmo. Ko je petelin zasilal petelinje petje z dvorišča, je najprej pozorno prisluhnil, kakor da bi se hotel trdno prepričati, če ga morda spet kdo ne vara, ko pa je prebral vsak dvom o tem — tisti Argentinec je namreč znal res sijajno posnemati petelinje petje — se je nenadno oglašil z mogočnim kikiriki. Operaterju se je kar samo smejala, da je končno le dosegel svoj namen. Hitro so naravnali filmsko kamero, da bi vanjo čimbolje »ujeli« petelina in svede predvsem njegov glas. Tedaj pa je »krščen« petelin na dvorišču nenadno utihnil in prav tako tudi pravi petelin pred filmskim operaterjem. In spet je padlo vse v vodo. Petelin, ki so ga po vsej sili hoteli narediti za filmskega igralca in pevca, je postal spet »mutast«.

Vsa stvar pa se je končala še nekoliko drugače. Tistega krčičega petelina je namreč zapisal policaj, ker je le malo preveč glasno pel, tako da so se ljudje začeli ustavljati in ovirati promet.

KORENČEK

J. RENARD

ROMAN GRDEGA OTROKA

»Če je res!« vzklizne slepec. »Na, ta je pa lep! Poslušajte me, gospod Lepic, slišali boste, kakor sem oslepel!«

»Se se ne bo pobral!« pravi gospa Lepicova.

In res, slepec se je udomačil. Pripoveduje svojo nesrečo, se preteza in se ves tali. Imel je v žilah koščke ledu, ki se raztapljajo in zdaj curljajo. Rekel bi, da mu obleka in udi potijo olje namesto potu. Po tleh se mlakuža širi. Priteka h Korenčku, do-se za ga.

On je cilj.

Koj se bo lahko igral z njo.

Medtem pa začne gospa Lepicova spretno igro. Zadeva se ob slepeca, ga suje s komolci, mu stopa po nogah, tako da se umika in se nazadnje ustavi med kredenco in omaro, kamor gorkota več ne prihaja. Slepec je iz tira, tiplje, maha in prsti se mu krčijo kakor živali. Otepa po svoji temi. Spet ledeni, spet zmruže.

In starec konča svojo zgodbo z jokavim glasom.

»Da, ljubi prijatelj moj, končano, nič več oči, nič več, tema ko v rogu.«

Palica se mu izmuzne. To je pričakovala gospa Lepicova. Plane nadnjo, jo pograbi in jo maza slepcu — ne da bi mu jo dala v roko.

Zdi se mu, da jo drži, pa je nima.

S spretnim varanjem ga spravi z njegovega mesta, mu vrne cokle in ga vodi do vrat.

Potem ga nalahno ušči, da se malo mašuje nad njim, in ga porine na cesto, pod pernico sivega neba, ki eiplje iz

sebe ves svoj sneg, v veter, ki renči kakor pes, ki so ga zunaj pozabili.

In preden zapre vrata, vpije gospa Lepicova nad slepcem, kakor bi bil gluhi:

»Na svidenje! Ne izgubite novca! Pa drugo nedeljo spet, če bo lepo in boste še pri življenju. Moj dunaj, prav imate, dragi oče Tissier, človek nikoli ne ve, kdaj ga smrt čaka. Vsak zase in Bog za vse!«

Novo leto.

Sneži. Da je novoletni dan, kakor je treba, mora snežiti. Gospa Lepicova je previdno pustila dvoriščna vrata zapahnjena. Že stresajo fantini kljuko, tolčejo sprva potihem, potem že sovražno s cokljami po vratih in ko se naveličajo upanja, se umikajo ritensko in gledajo proti oknu, odkoder jih gospa Lepicova naskrivaj opazuje. Topot njihovih korakov se duši v snegu.

Korenček skoči iz postelje in gre, da bi se umil brez mila v koritu na vrtu. Korito je zamrzlo. Razbiti mora led in ta prva vaja razlije po vsem njegovem životu gorkoto, ki je bolj zdrava kakor ona, ki prihaja od peči. Ampak se samo dela, kakor bi si zmočil obraz. Ker mu vedno pravijo, da je umazan, tudi če se tako zares očedi, posname samo najhujšo umazanijo.

Dobre volje in veder za praznično opravilo se vstopi za bratom Feliksom, ki stoji za sestro Ernestino, ki je najstarejša. Vsi trije vstopijo v kuhinjo. Gospod in gospa Lepicova sta se v njej sešla, ne da bi bilo očitno videti.

Sestra Ernestina ju poljubi in reče:

»Dober dan, papa, dober dan, mama, želim vama srečno novo leto, zdravje na tem svetu in sveti raj po smrti.«

Feliks pove isto, zelo hiti, proti koncu že kar momlja in ju tudi poljubi.

Korenček pa potegne iz svoje čepice pismo. Na zalepljenem ovitku je brati: »Mojim dragim staršem.« Naslova ni. Ptici neke neznane vrste, blesteč v neštetih barvah, leti v kotu.

Korenček ponudi pismo gospe Lepicovi, ki raztrga ovitek. Razcevelo cvetje obilno krasil list papirja, ki ga obrobiljo takšne papirnate čipke, da je Korenčkovo pero dostikrat zašlo vanje in pri tem popackalo sosedno besedo.

Gospod Lepic: »In zame nič!«

Korenček: »Saj je za oba. Mama ti ga bo dala.«

Gospod Lepic: »Torej ti je ljubša tvoja mati kakor pa jaz. Potem pa kar poglej v svoj žep, če najdeš v njem tole novo desetico!«

Korenček: »Potrpi nekoliko, mama je prebrala.«

Gospa Lepicova: »Slog že imaš, ampak pisava je tako slaba, da ne morem brati.«

»Na, papa,« pravi Korenček urno, »zdaj pa preberi ti.«

Korenček stoji ravno ko sveča in čaka odgovora, medtem pa prebere gospod Lepic pismo enkrat, dvakrat, ga dolgo pregleduje, meni po svoji navadi: »Ah! Ah! in ga odloži na mizo.

Zdaj je pismo brez vrednosti, ker je odslužilo. Zdaj se ga lahko posluži vsakdo. Vsakdo ga lahko pogleda, vsakdo ga vzame v roko. Ernestina in Feliks ga primeta drug za drugim in iščeta v njem pravopisnih napak. Zdi se, da je Korenček zanj vzal drugo pero, ker se zdaj lažje bere. Potem mu ga vrne.

Obrača ga in obrača, se grdo nasmeje, kakor bi vpraševal.

»Kdo ga hoče?«

Nazadnje ga stlači v svojo čepico.

Sledi razdelitev novoletnih daril. Ernestina dobi punčko, ki je tako velika, da, višja kakor je sama, in Feliks skatlo svinčenih vojakov, pripravljenih za boj.

»Tebi sem pripravila presenečenje,« pravi gospa Lepicova Korenčku.

Korenček: »Ah! Da!«

Gospa Lepicova: »Čemu ta: Ah! Da! Če že veš zanj, ni treba, da bi ti ga pokazala.«

Korenček: »Naj nikoli ne vdim Boga, če vem zanj.«